

УДК 343.97 (477)

Валерій Володимирович ШКУРО
(Харківський національний університет
внутрішніх справ, Харків)

КРИМІНОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ РІВНЯ ТА ДИНАМІКИ СУЇЦИДАЛЬНОСТІ ЯК ФОНОВОГО ЯВИЩА ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ

Проаналізовано рівень та динамку суїцидальності як фонового явища злочинності в Україні. Встановлено індекс суїцидальної активності у 2015 р., який становив 17,9 самогубств на 100 тис. населення. З'ясовано причини того, що протягом 2000–2007 рр. спостерігається поступове зниження кількості самогубств. Зроблено висновок, що з 2010 по 2013 рік включно настав етап стабілізації, а з 2014 року закладаються основи тенденції до суттєвого зниження рівня та індексів суїцидальної активності. Запропоновано пояснення встановленим станам і закономірностям.

Ключові слова: *суїцидальність, злочинність, рівень, динаміка, індекс суїцидальної активності, тенденція.*

Постановка проблеми. На сьогоднішній день самогубства є однією з найбільш гострих не лише медико-соціальних, а й кримінологічних проблем. Традиційно суїцидальність розглядається в переліку фонових явищ злочинності, що слід визнати обґрунтованим, адже вона, по-перше, має сильні кореляційні зв'язки з окремими агресивно-насильницькими

злочинами (передусім, вбивствами, зґвалтуваннями) та, по-друге, у низці випадків на рівні індивідуальних злочинних практик відбувається органічне поєднання механізмів суїцидальної і кримінальної генези. Отже, актуальною видається потреба у всебічному вивченні та виробленні комплексу заходів протидії суїцидальності. У цьому процесі важлива роль відводиться формуванню повних та об'єктивних знань про сучасний стан останньої. У науці та кримінально-превентивній практиці, як правило, оперують усталеним набором відповідних кримінологічних показників, що в достатній мірі дозволяють формалізувати процес управління запобіжною діяльністю, максимально адаптувавши його до реальних соціальних запитів у відповідній сфері за рахунок більш глибокого розуміння причин, умов та інших чинників детермінації злочинності. До таких показників, серед іншого, відносять рівень та динаміку злочинності чи іншої девіантності, що становить фонове явище злочинності. Їх аналіз дозволяє забезпечити виконання описової функції кримінологічного дослідження в частині кількісного виміру як передумови для подальшої реалізації її пояснювального, прогностичного та практико-перетворювального потенціалу, зокрема, і в контексті протидії суїцидальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним дослідженням різних аспектів фонових явищ злочинності приділялася увага у роботах Ю. М. Антоняна, О. М. Бандурки, В. С. Батиргареєвої, Ю. В. Бауліна, В. В. Василевича, М. Г. Вербенського, С. Ю. Віцина, Я. І. Гілінського, В. О. Глушкова, В. В. Голіни, О. М. Джужи, А. І. Долгової, В. М. Дрьоміна, А. П. Закалюка, І. І. Карпеця, В. В. Коваленка, В. М. Кудрявцева, О. М. Литвинова, О. А. Мартиненка, Д. О. Назаренка та ін. Утім, визнаючи значний внесок цих вчених у вирішення заявленої проблематики, слід все ж зауважити, що комплексне сучасне знання про стан суїцидальності в Україні відсутнє, чим і зумовлюється актуальність теми цієї статті.

Мета статті – виявити, описати та здійснити кримінологічний аналіз рівня і динаміки суїцидальності як фонового явища злочинності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Передусім з'ясуємо зміст і значення окремих термінів. Рівень суїцидальності – абсолютна величина досліджуваного явища, яка дозволяє більш чітко візуалізувати ступінь загрози, яке воно несе конструктивному соціальному поступові. Наразі, доводиться констатувати, що ця загроза має високий ступінь та може розглядатися як один з чинників та водночас проявів деструкції людського потенціалу в цілому. Суїцидальність цілком може бути віднесена сьогодні до світових проблем глобального масштабу, що не обмежується

національними кордонами, певними культурно-цивілізаційними межами, зонами етногенезу. За даними ВООЗ щорічно від самогубств гине близько 1 млн людей, а кількість осіб, які вчинили замах на самогубство, сягає 6 млн. При цьому один із найвищих коефіцієнтів суїцидальності фіксується у пострадянських державах, в яких він перевищує 20 випадків на 100 тис. населення, що ВООЗ кваліфікує як загрозливий стан здоров'я країни [1, с. 46].

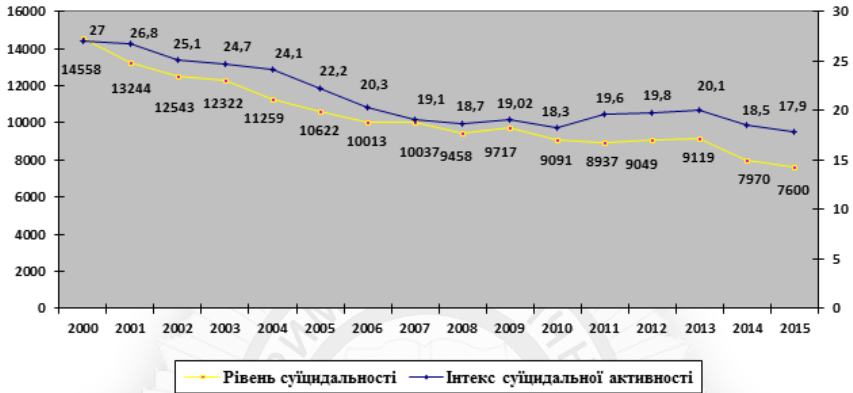
За період незалежності України, з 1991 р. по 2015 р. включно, за власною волею (внаслідок самоушкодження) з життя пішло 288587 осіб. Цю цифру для наочності можливо зіставити з чисельністю мешканців таких міст, як Житомир, Суми, Херсон чи, наприклад, Черкаси. Серед загальних причин смертності в Україні суїциди посідають третє місце після хвороб серця і судин та злоякісних новоутворень.

Рівень суїцидальності в нашій державі у 2015 р. сягнув 7600. У перерахунку на 100 тис. постійного населення відповідний індекс суїцидальної активності у вказаному році становив 17,9 самогубств, що може бути охарактеризовано як загрозливий масштаб саморуйнівної поведінки.

Аналіз та узагальнення даних державної статистичної звітності, отриманих нами від Державної служби статистики та Міністерства охорони здоров'я, дозволяє стверджувати, що у структурі зовнішніх причин смертності самогубства посідають перше місце (22 %), випереджаючи вбивства і тілесні ушкодження, що спричинили смерть (14,5 %), дорожньо-транспортні пригоди (12 %), окремі види нещасних випадків – отруєння (10 %), утоплення (7 %), падіння з висоти (6 %), задуха (5 %), пожежі (4 %) електротравми (4 %), інші та з невстановлених причин (15,5 %). Разом із тим зауважимо, що ця усереднена за період 2000–2012 рр. структура причин смертності істотно змінилася упродовж 2013–2015 рр., коли офіційно зареєстрований рівень вбивств суттєво зріс: у 2013 році – 5792; 2014 – 11018; 2015 – 7993. Це пояснюється дією низки факторів: від зміни процесуального порядку кримінальних проваджень, посилення реєстраційної дисципліни й до відомих обставин, пов'язаних із бойовими втратами під час проведення антитерористичної операції в окремих районах Донецької та Луганської областей. Отже, в означений часовий проміжок частка суїцидів у структурі зовнішніх причин смертності дещо змінюється у бік зменшення, зберігаючи, утім, лідируючі позиції.

До речі, серед іншого звертає на себе увагу генеральна тенденція до зниження рівня самогубств та суїцидальної активності (див. діаграму).

Графічне зображення рівня, динаміки суїцидальності та індексів суїцидальної активності у розрахунку на 100 тис. населення (2000–2015 рр.)

Як можна бачити, починаючи з 2000 р. в Україні спостерігається поступове зниження кількості самогубств. Яскраво вираженою ця тенденція є протягом 2000–2007 рр. Надалі, з 2010 по 2013 рік включно, починається етап стабілізації, який вирізняється незначними коливаннями абсолютних показників в інтервалі 110 одиниць, що у порівнянні із загальним рівнем не може пов'язуватися з дією певного суттєвого чиннику впливу (тобто генеровані статистичними факторами) на закономірності відтворення суїцидальності. Із 2014 р. закладаються основи тенденції до суттєвого зменшення рівня. Разом із тим середнє значення залишається вельми високим – 10300 суїцидів щороку (або 21,3 на 100 тис. населення) упродовж шістнадцяти років.

Ідентичною (з деякими обмовками) є й динаміка самогубств, відображена у відносних величинах – індексах суїцидальної активності. Зокрема, так само з 2000 р. і до 2007 р. відбувалося зниження вказаного показника, а починаючи з 2010 року також спостерігається планомірне зростання аж до 2013 р., а протягом 2014–2015 рр. – суттєве зниження. Деталізований опис показників динаміки наведено в таблиці.

Таблиця

Показники динаміки суїцидальності в абсолютних та відносних величинах (2000–2015 рр.)*

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Середнє значення
Динаміка рівня суїцидальності (тис. самогубств)																	
Зн.	14,6	13,2	12,5	12,3	11,3	10,6	10	10	9,5	9,7	9,1	8,9	9	9,1	7,9	7,6	10,3
Ап	.	-1,4	-2,1	-2,3	-3,3	-4	-4,6	-4,6	-5,1	-4,9	-5,5	-5,7	-5,6	-5,7	-6,7	-7	-4,6
Ап (л)	.	-1,4	-0,7	-0,2	-1	-0,7	-0,6	0	-0,5	0,2	-0,6	-0,2	0,1	0,1	-1,2	-0,3	-0,5
Тз	.	0,904	0,856	0,842	0,774	0,726	0,685	0,685	0,651	0,664	0,623	0,61	0,616	0,624	0,541	0,52	0,7
Тз (л)	.	0,904	0,95	0,984	0,919	0,947	0,943	1	0,95	1,021	0,938	0,978	1,011	1,011	0,868	0,962	0,959
Тп	.	-9,6	-14,4	-15,8	-22,6	-27,4	-31,5	-31,5	-34,9	-33,6	-37,7	-39	-38,4	-39	-45,9	-47,9	-30,1
Тп (л)	.	-9,6	-5,3	-1,6	-8,1	-6,2	-5,7	0	-5	2,1	-6,2	-2,2	1,1	1,1	-13,2	-3,8	-4,2
Динаміка індексу суїцидальної активності																	
Зн.	27	26,8	25,1	24,7	24,1	22,2	20,3	19,1	18,7	19	18,3	19,6	19,8	20,1	18,5	17,9	21,3
Ап (б)	.	-0,2	-1,9	-2,3	-2,9	-4,8	-6,7	-7,9	-8,3	-8	-8,7	-7,4	-7,2	-6,9	-8,5	-9,1	-6,1
Ап (л)	.	-0,2	-1,7	-0,4	-0,6	-1,9	-1,9	-1,2	-0,4	0,3	-0,7	1,3	0,2	0,3	-1,6	-0,6	-0,6
Тз (б)	.	0,993	0,93	0,915	0,893	0,822	0,752	0,707	0,693	0,703	0,663	0,726	0,733	0,744	0,685	0,663	0,804
Тз (л)	.	0,993	0,937	0,984	0,976	0,921	0,914	0,94	0,979	1,016	0,963	1,071	1,01	1,015	0,92	0,968	0,974
Тп (б)	.	-0,7	-7	-8,5	-10,7	-17,8	-24,8	-29,3	-30,7	-29,6	-32,2	-27,4	-26,6	-25,6	-31,5	-33,7	-21,6
Тп (л)	.	-0,7	-6,3	-1,6	-2,4	-7,9	-8,6	-5,9	-2,1	1,6	-3,7	7,1	1	1,5	-7,9	-3,2	-2,6

*Зн. – значення; Ап – абсолютний приріст; Тз – темп зростання; Тп – темп приросту (%); (б) – розрахунок базисним методом; (л) – розрахунок ланцюговим методом

Як видно, динаміка абсолютних показників відтворення суїцидальності, обчислених базисним методом, протягом 16-річного періоду вирізняється суттєвим негативним абсолютним приростом. Найменшими вони є саме у 2014 та 2015 рр. і по відношенню до базового 2000 р. складають (-6,7) та (-7) тис. суїцидів відповідно. Середньорічний абсолютний приріст, обчислений вказаним методом, становить (- 4,6) тис., що слід у цілому оцінити позитивно у контексті досліджуваної ретроспективи. Проте при цьому варто все ж таки вести мову про три умовні періоди динамічних коливань: перший – 2000–2009 рр.; другий – 2010–2013 рр.; третій – 2014–2015 рр.

Низхідний тренд першого періоду відтворення суїцидальності (2000–2009 рр.) можна, на нашу думку, пояснити певною стабілізацією макроекономічних показників у державі у порівнянні з катастрофічними явищами в економіці, що розгорталися протягом 90-х років минулого століття, поліпшенням у зв'язку з цим соціально-психологічного клімату, розширенням кола та підвищенням інтенсивності соціально корисних зв'язків (передусім у системі трудових відносин) значно більшої кількості населення. Крім того, слід брати до уваги також й певну зміну у структурі соціально активних прошарків на користь більш молодого покоління, не обтяженого психологічними травмами аномійного походження пострадянського зразка.

Аналіз темпів зростання та приросту, проведений базисним методом, підтверджує висловлені вище судження та дозволяє додатково висвітлити специфіку кратності змін кількісного виміру суїцидальності. Так, найнижчі темпи зростання порівняно з базовим 2000 р. було зафіксовано у 2011 та 2014 рр. – (0,61) та (0,541) відповідно, найвищі – 2001 р. (0,904) та 2002 р. (0,856). При цьому інтервал умовної стабільності темпів зростання припадає на проміжок 2006–2013 рр. Іншими словами, з 2000 до 2005 р. відбулося інтенсивне планомірне зниження відтворення самогубств в українському суспільстві, після чого протягом 2006–2013 рр. можна вести мову про фіксацію негативних значень темпу зростання з відносно стабільним позитивним значенням.

Аналогічні висновки можливо зробити й виходячи з результатів аналізу темпів приросту. Зокрема, середньорічне значення темпу приросту в інтервалі 2006–2013 рр. по відношенню до базового 2000 р. складає 35,7 %. Натомість в інтервалі 2000–2005 рр. аналогічний показник становить 17,9 %. Як видно, відхилення останнього від середнього показника у 30,1 % є досить суттєвим, на відміну від більш пізнього періоду. При цьому окремо варто звернути увагу на те, що фінансова криза, апогей якої припав на 2008–2009 рр., не вплинула на загальну тенденцію зниження суїцидальної активності, що свідчить

про відсутність зв'язку, принаймні жорсткого та самодостатнього, між феноменом самогубств та економічними протиріччями.

Другий період – 2010–2013 рр. – характеризується, як зазначалося, певним зростанням суїцидальної активності, пік якої за всю шістьнадцятирічну історію припадає на 2013 р., сягаючи 20,1 самогубств на 100 тис. населення, що може бути порівняно з показниками 2006 р. На питання про те, що ж сприяло зміні усталеного й тривалого тренду, маємо змогу запропонувати таке пояснення. Перш за все, варто зауважити, що зростання більшою мірою проявилось саме у відносних показниках. Аналіз же абсолютних показників не дає підстав для твердження, що зростання є суттєвим. Це, у свою чергу, свідчить про залежність показників суїцидальності від міграційних процесів на рівні статистичних зв'язків. Останні (міграційні процеси) активізувалися саме у 2010–2013 рр.

Так, у цей період із держави виїхало 1,2 млн осіб, тобто 3,4 % населення України у віці від 15 до 70 років. У 2011–2013 рр. МВС оформило документи для 12 тис. громадян України, які емігрували за кордон, зокрема, переважно у Російську Федерацію, Німеччину, Ізраїль, США, Білорусь, Чехію. У 2011 р. українським громадянам було видано 204 тис. дозволів на проживання в країнах ЄС (у т.ч. 156 тис. для виконання сезонних робіт у Польщі). Причому порівняно з темпами зовнішньої міграції за попередні періоди зростання несуттєве. Проте змінилася структура міграційного потоку. За даними досліджень у віддалені країни з метою постійного проживання та працевлаштування протягом 2010–2013 рр. переважно виїжджали молоді та освічені українці. Відбулося зростання у міграційних процесах частки осіб із повною вищою освітою (з 13,9 % до 15 %) та скорочення частки осіб з базовою та неповною вищою освітою (з 17,3 % до 15 %) [2, с. 108; 3].

Згідно з опитуванням майбутні емігранти в Україні переважно були зайняті у сферах культури, науки, роздрібною торгівлі та послуг або були студентами [3, с. 108; 3], тобто йдеться про соціально активну, не маргінальну, найменш суїцидогенно ризиковану частину населення, серед якої самогубства поширені значно меншою мірою, ніж серед інших категорій. Таким чином, інтенсифікація міграційних потоків зумовила статистично детерміноване зростання насиченості суспільства суїцидально активними його представниками. Саме завдяки цьому і було зафіксовано протягом аналізованого періоду зростання відносних показників самогубств.

Цікавим з наукової точки зору видається період суттєвого зниження і рівня, і коефіцієнта суїцидальності протягом 2014–2015 рр. Відомо, що в цей період наша країна переживала екстраординарні

події, пов'язані спочатку з масовим рухом громадянського опору, зміною політичного режиму, а згодом – протистоянням зовнішній агресії, залученням значних людських та фінансових ресурсів на проведення АТО, для захисту територіальної недоторканності. Ці події супроводжувалися великими втратами як серед військовослужбовців ЗСУ, Національної гвардії, представників добровольчих батальйонів, так і серед мирного населення, руйнацією інфраструктури значної кількості населених пунктів Донецької та Луганської областей, хвилею внутрішньої міграції (внутрішнього переміщення населення), глибокою соціальною, економічною та політичною кризою. Здавалося б такі екстремальні умови життєдіяльності мали б загострити наявні соціальні конфлікти, зумовити появу нових, що, власне, і трапилося. Однак, чому це не позначилося на показниках суїцидальності – найбільш чутливого індикатора соціально-психологічного благополуччя?

При поясненні цієї особливості стану суїцидальності виходимо з того, що самогубство – поведінковий акт, що виражає «капітуляцію» особистості перед суспільством (великими та малими соціальними групами), в якому він не знаходить належної затребуваності, не здатен реалізувати свій творчий, людський потенціал. Радикалізація соціального контексту, що відбулася протягом 2014–2015 рр., поставила на порядок денний якісно інші вимоги до особистості, суттєво змінила, власне, саму структуру запитів і очікувань, викликала до життя нові життєдайні стимули.

Відомо, що в умовах зростання рівня загроз, у тому числі й соціальній безпеці, відбувається мобілізація життєвої енергії, внутрішніх ресурсів особистості, активізуються біологічно зумовлені захисні механізми: від страху до агресії. Вони домінують над депресивними станами незатребуваності особистості з боку інших соціальних акторів. Тому цілком зрозумілим видається зниження рівнів самогубств під час війн, стихійних лих тощо. У такі періоди сенсоутворюючі чинники змінюють акценти, а цінність життя мислиться по-новому.

Згадувані вище особливі фактори соціодинаміки у період 2014–2015 рр. супроводжувалися стимуляцією української ментальності, національної ідентичності на тлі протистояння зовнішнім загрозам державності*. В таких умовах загострюються захисні спонуки в

* З другого боку, маємо визнати й аналогічну стимуляцію, але з іншим значенням та джерелами щодо тієї категорії населення України, якій ідеї її незалежності та демократичності України виявилися чужими. Тиск психологічних складових ресентименту, що проявився на масовому рівні серед населення деяких Східних та Південних областей і поєднався з деструктивною дією факторів безструктурного управління (пропаганди, дезінформації, інших засобів цілеспрямованої соціальної інженерії), також зумовили відповідну активізацію захисних механізмів з одночасним відходом від раціонально окресленої саморуйнації.

динамічно-мотиваційному комплексі особистості, що активізує відповідні життєві стратегії, ядром яких є діяльність на благо інших. За таким механізмом відбувається зміщення акценту рефлексії з власної особистості як зачиненого центру екзистенційно нерівноважних станів, на особистість нового типу – соціального актора-захисника: держави – від агресії, сім'ї – від соціально-економічних потрясінь. Відбувається, таким чином, становлення нової якості особистості, формування нових смислів життя, які часто для суїцидально активних осіб втрачаються під тиском буденності. Наявність же загроз завжди мобілізує базові захисні механізми – потреби у безпеці, інстинкти самозбереження. Останні ж за значенням та спрямованістю є прямо протилежними аутодеструкції.

Крім того, не варто також й применшувати значення вікна можливостей для «легалізації» та морального виправдання прихованих суїцидів через добровільну участь у бойових діях. При цьому абсолютно не принциповим виявляється перебування у складі конкретної сторони протиборства – чи ЗСУ, Національної гвардії України, чи незаконних збройних формувань. Головне тут інше – можливість дати вихід раціонально (на свідомому рівні) заперечуваним потягам до саморуйнівної поведінки. Більш того, завдяки цьому в особи з'являється можливість забезпечити собі добре ім'я, позитивну репутацію сім'ї, «приглушити» тиск совісті – вельми специфічного та потужного суб'єктивного регулятора поведінки.

Відразу ж наголосимо, що ми в жодному разі не применшуємо значення великої кількості українських воїнів, які шляхом самопожертви, щоденного ризику для власного життя і здоров'я відстоюють історичне право нашого народу на власну державність, захищають Україну від зовнішньої агресії. І було б вкрай неетично та, зрештою, антинауково стверджувати, що всі ці свідомі люди, або ж більшість – це приховані самогубці. Проте не можна не визнавати й того факту, що структура особового складу військовослужбовців, а надто його добровольчого корпусу, неоднорідна, містить чималу часту тих осіб, які до початку бойових дій не змогли належно адаптуватися до соціальних викликів, набути належні статуси, зробити успішну кар'єру. За оцінками експертів багато з них (до 10 %) раніше вже притягалися до кримінальної відповідальності (що згодом наочно проявилось у низці правопорушень серед персоналу батальйонів територіальної оборони), мали алкогольну залежність, непогашені кредити, проблеми в сімейних відносинах [4]. Отже, є всі підстави вважати, що певна, умовно значна, кількість добровольців – люди «соціального дна», для яких можливість захисту Батьківщини виявилася своєрідним *casus belli* в аспекті розгортання механізму саморуйнації.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи, зазначимо, що рівень суїцидальності в Україні залишається високим, а пояснення наявної тенденції до зниження показників динаміки передбачає врахування низки чинників правового, організаційно-управлінського та соціально-психологічного характеру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мировая статистика здравоохранения. Доклад о ситуации в мире / пер. с англ. – Женева : ВООЗ, 2010. – 82 с.
2. Гриценко Ю. В. Аналіз міграційних процесів в Україні / Ю. В. Гриценко // Економічні проблеми сталого розвитку : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті проф. О. Ф. Балацького (м. Суми, 6–8 травня 2014 р.) : у 2-х т. – Т. 2 / за заг. ред. : О. В. Прокопенко, О. В. Люльова. – Суми : СумДУ, 2014. – С. 108.
3. П'ятковська О. Р. Проблеми зовнішньої міграції в Україні [Електронний ресурс]. / О. Р. П'ятковська // Проблеми зовнішньої міграції України та інших пострадянських держав : матер. круглого столу (м. Львів, 4 квітня 2014 р.) ; Регіональний філіал Національного інституту стратегічних досліджень у м. Львові ; Львівська комерційна академія ; Запорізький інститут економіки та інформаційних технологій ; Центр суспільних інновацій ; Програма Інституту відкритого суспільства HESP OSI. – Львів, 2014. – Режим доступу: <http://lv.niss.gov.ua/articles/489/>.
4. В Україні хочуть реформувати військкомати. Інтерв'ю з Юрієм Бірюковим – помічником Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tsn.ua/ato/biryukov-anonsuvav-zminu-sistemi-mobilizaciyi-schob-sered-dobrovolciv-ne-bulo-alkogolikiv-418062.html>.

Стаття надійшла до редакції 19.04.2016.

Валерий Владимирович ШКУРО

*(Харьковский национальный университет внутренних дел,
Харьков, Украина)*

КРИМИНОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ УРОВНЯ И ДИНАМИКИ СУИЦИДАЛЬНОСТИ КАК ФОНОВОГО ЯВЛЕНИЯ ПРЕСТУПНОСТИ В УКРАИНЕ

Проанализированы уровень и динамика суицидальности в качестве фонового явления преступности в Украине. Установлен индекс суицидальной активности в 2015 году. Выяснены причины, по ко-

торым с 2000 года наблюдается постепенное снижение количества самоубийств. Ярко выраженной эта тенденция была в течение 2000–2007 гг. Сделан вывод о том, что с 2010 по 2013 год включительно следует этап стабилизации, а с 2014 года закладываются основы тенденции к существенному снижению уровня и индексов суицидальной активности. Предпринята попытка объяснить установленные состояния и закономерности.

Ключевые слова: суицидальность, преступность, уровень, динамика, индекс суицидальной активности, тенденция.

Valerii V. SHKURO

(Kharkiv National University of Internal Affairs, Kharkiv, Ukraine)

CRIMINOLOGICAL ANALYSIS OF THE LEVEL AND DYNAMICS OF SUICIDALITY AS A BACKGROUND PHENOMENON OF CRIME IN UKRAINE

The level and dynamics of suicidality as a background phenomenon for the crime in Ukraine have been studied. Suicidal activity index has been established in 2015, which was 17.9 suicides per 100 thousand people. Since 2000, there is a gradual decrease in the number of suicides. This tendency is brightly demonstrated in 2000–2007. Later, from 2010 through 2013, there is the stage of stabilization, and starting from 2014 there are the foundations to the tendencies to a significant reduction in suicidal level and index of suicidal activity.

It is established that the dynamics of suicides is identical reflected in relative terms – indices of suicidal activity. In particular, there was a decrease of the mentioned rate from 2000 to 2007 and since 2010 there was also planned growth up to 2013, and during 2014–2015 – a significant reduction.

Dynamics of absolute indicators of reflecting suicidality during 16-year period differs by the significant negative absolute growth calculated by the basic method. The lowest its rates are established in 2014 and 2015 and are (-6.7) and (-7) thousand suicides respectively to the basic one in 2000. The average annual absolute increase calculated by the specified method is – 4.6 thousand that should be generally assessed positively in the context of studied retrospective. But we have to talk, nevertheless, about three conditional periods of dynamic oscillations: first – 2000–2009, the second – 2010–2013, the third – 2014–2015.

The downward trend of the first selected period of reconstructing suicidality for the period 2000–2009, is explained by a certain stabilization of macroeconomic indicators in the country compared to the catastrophic events in the economy of the 90s of the last century, improvement in this regard, socio-psychological climate, and expansion of the intensity of socially useful relations of the wider number of population. Besides, the author has also paid attention

to a certain change in the structure of socially active layers in favor of younger generation, not burdened by psychological traumas of anomic origin of the post-Soviet sample.

Average annual growth rate in the range of 2006–2013 years relative to the basic one in 2000 is 35.7 %. Instead, in the range of 2000–2005, the same indicator is 17.9 %. The attention is paid to the fact that the financial crisis has not affected the overall tendency of reducing suicidal activity, which indicates the absence of a rigid connection between the phenomenon of suicides and economic contradictions.

During 2010–2013 and 2014–2015 years the impact on the indicators of the dynamics of suicidality is made by the factors of migration, social and psychological tension, antiterrorist operation in certain areas of Donetsk and Lugansk regions.

Key words: suicidality, crime, level, dynamics, index of suicidal activity, tendency.

